

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE PROCESS
IN SCHOOL UNDER THE OFFICE
OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

พระมหากิตติศักดิ์ สิริวฑฒโก (หนูสุรา)^๑
Phramaha Kittisak Siriwattago (Noosura)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑, ๒) พัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ และ ๓) นำเสนอกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research -PAR) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เลือกโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก สัมภาษณ์เฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา และครูรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน ๖ โรงเรียน ๆ ละ ๓ คน รวม ๑๘ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เก็บข้อมูลปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๓ โรงเรียน ๆ ละ ๓ คน รวมจำนวน ๙ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน ๒๙๗ ชุด

^๑ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย พบว่า

๑. สภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ๔ มาตรฐาน คือ

๑.๑) ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ ๔ ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุด มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ ๔ ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

๑.๒) ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน และมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒. พัฒนาการกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียนต้องมีร่างกายแข็งแรง นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาตรฐานที่ ๒ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม มาตรฐานที่ ๓ มีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม มาตรฐานที่ ๔ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน

๓. นำเสนอกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจและมุ่งหวังในผลสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใด ปฏิบัติงานด้วยความชื่นชมมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุตามจุดมุ่งหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ กิจกรรม ตลอดจนการกำกับ ติดตาม และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องควรนำผลการประเมินมาสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกิดขึ้นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนำผลการประเมินไปใช้ในการกำกับติดตาม และควบคุมการดำเนินงาน

๑๙๔ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒)

คำสำคัญ : การพัฒนากระบวนการ, การประเมินศึกษา, การประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา

Abstract

The main objectives of the research article were 1) to study the problem of Internal Education Quality Assurance under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1, (2) to develop the process of Internal Education Quality Assurance under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 and (3) to present the process of Internal Education Quality Assurance under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1.

This research methodology was a mixed methods research by using both the qualitative research, participatory action research and quantitative research. The qualitative research was conducted by in-dept interview from the key informants from the big medium and small school were the director, head of Education Quality Assurance and teacher on six schools each school 3 person conclusion 18 persons by purposive selection. The data collection by participatory action research from the big medium and small school were 9 persons and the quantitative used questionnaires were 2971 papers.

The findings were conducted as follows:

1. The contexts of the problem of Internal Education Quality Assurance under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 were divided into 2 aspects and 4 standards. 1) The overall average of suitable aspect was at highest level and when considered from the high to low the standard founding found that the first standard (the Quality of learners), the second standard (the process of management of administrators) was at highest level and the third standard (the process of learning and teaching which focused the students) getting and the fourth standard (the system of Internal Education Quality Assurance of effectiveness) getting was at high level. The possible factor got at highest level if we considered it into aspects founding that the fourth standard

(the system of Internal Education Quality Assurance of effectiveness) got was at highest level and the second standard (the process of management of administrators) getting was at high level and the third standard (the process of learning and teaching which focused the students) getting at high level.

2. Process Development of Internal Education Quality Assurance under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 was divided into 4 standards which the first standard, the students had healthiness, analyzing thought, discussion and exchanging the knowledge and knowing how to use information and communication technology. The second standard, controlling the administrative measurement and educational management, planning and developing the teachers and the staffs to be the professional, the third standard, there was the process of learning and teaching and gave the opportunity to all students to participate and the fourth standard had setting the standard of school and planning the developing the educational management to standard quality.

3. Presenting the process of Internal Education Quality Assurance under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1, the administrators should manage the school happily and work for success, making plan for developing the educational quality, controlling the plan and activity and making the plan to succeed as following the objective.

Keywords : Process Development, Primary Education, Internal Education Quality Assurance

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษา เข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้ มาตรฐานแม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษา ซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ครูและบุคลากรสนับสนุนทุกคนในสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงตลอดเวลาไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใดหรือโครงการใดก็ตามผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับผิดชอบและเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอกหรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเองตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนการติดตามตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะจะช่วยให้งานบรรลุผลได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลที่เกิดกับผู้เรียนก็จะเป็นที่พึงพอใจกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร หรือสถานประกอบการที่รับช่วงต่อจากสถานศึกษาด้วย การดำเนินงานที่ทุกคนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันเช่นนี้ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่แท้จริง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตในการทำงานของทุกคนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ยึดคุณภาพผู้เรียนฝังแน่นอยู่ในจิตใจตลอดเวลา สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดจะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น รวมทั้งเสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง สภาพที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา

มีทั้งหมด ๔ ด้านคือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๙ มีจำนวน ๔ มาตรฐาน คือ (๑) มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน ๑.๑) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ๑.๒) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (๒) มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา (๓) มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (๔) มาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

จากการประเมินภายนอกรอบที่ผ่านมาพบว่ายังมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายประการซึ่งสอดคล้องกับ จำรัส นองมาก^๒ ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาการประกันคุณภาพไว้ดังนี้

๑. โรงเรียนให้ความสำคัญเรื่องเอกสาร แต่เอกสารไม่ค่อยสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของบุคคล

๒. โรงเรียนจัดให้ครูเพียงบางส่วนทำหน้าที่ในเรื่องการประกันคุณภาพ เขียนรายงานตามแบบอย่างที่ตั้งสังกัดกำหนด โดยรายงานและเอกสาร หลักฐานเป็นคนละเรื่องกับการปฏิบัติงานจริง

๓. ปัญหาเกี่ยวเนื่องกับการใช้ผลจากการประเมินและการตรวจสอบผู้ถูกประเมินไม่กล้ารับความจริง เขียนผลการประเมินที่ไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ผลการประเมินในลักษณะนี้จึงไม่สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับสภาพจริงได้

๔. ปัญหาการใช้ผลการประเมินไม่คุ้ม หรือไม่ได้ใช้ผลการประเมิน โรงเรียนไม่ได้นำผลจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาไปปรับปรุงแก้ไข ความผิดพลาดบกพร่องจึงไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขในทำนองเดียวกัน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์^๓ ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของการประเมินภายในและการนำผลการประเมินไปใช้ ดังนี้

๑. ผลการประเมินไม่น่าเชื่อถือขาดรูปแบบการประเมินที่ชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการประเมินไม่เป็นระบบ ไม่ต่อเนื่อง ข้อมูลไม่ครบถ้วน

๒. บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ศึกษา เข้าใจคลาดเคลื่อนในการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้

^๒ จำรัส นองมาก, การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข, (กรุงเทพฯ : พิสิทธ์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

^๓ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, “ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา” ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ บรรณาธิการ รวมบทความทางการประเมินโครงการ หน้า ๑๐๑-๑๒๑ พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔๗.

๓. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นคุณค่า ไม่นำผลการประเมินไปวิเคราะห์เพื่อวางแผน ส่งผลให้แผนไม่ครอบคลุมมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และไม่ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษา

๔. ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย การนำผลการประเมินไปใช้ขาดความต่อเนื่อง

๕. บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความตั้งใจ จำใจทำตามกฎหมาย

๖. มีแรงต้านจากบุคลากรภายในสถานศึกษา และไม่นำผลไปใช้ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของบุคลากร

๗. ขาดการช่วยเหลือ กระตุ้นให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและติดตามผลอย่างจริงจังจากหน่วยงานต้นสังกัด

จะเห็นได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในส่วนของการศึกษา ประถมศึกษานั้น ยังคงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้เช่นเดิม กล่าวคือ ให้สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายซึ่งได้แก่มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปีใช้กระบวนการบริหารที่ดีสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหาร และจัดการศึกษามุ่งให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็น “การประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด” ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะแสวงหาวิธีในการยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ซึ่งวิธีการหนึ่งคือการพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้ได้กระบวนการที่เหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่นำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้ได้มาตรฐานและสามารถจัดเตรียมข้อมูล ร่องรอย เอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนถึงคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ได้อย่างถูกต้องในการรองรับการประเมินทั้งการประเมินภายในและการประเมินภายนอก อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้นต่อไป ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องตระหนักและถือปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จอย่างสูงยิ่งต่อผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

๒. เพื่อพัฒนากระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

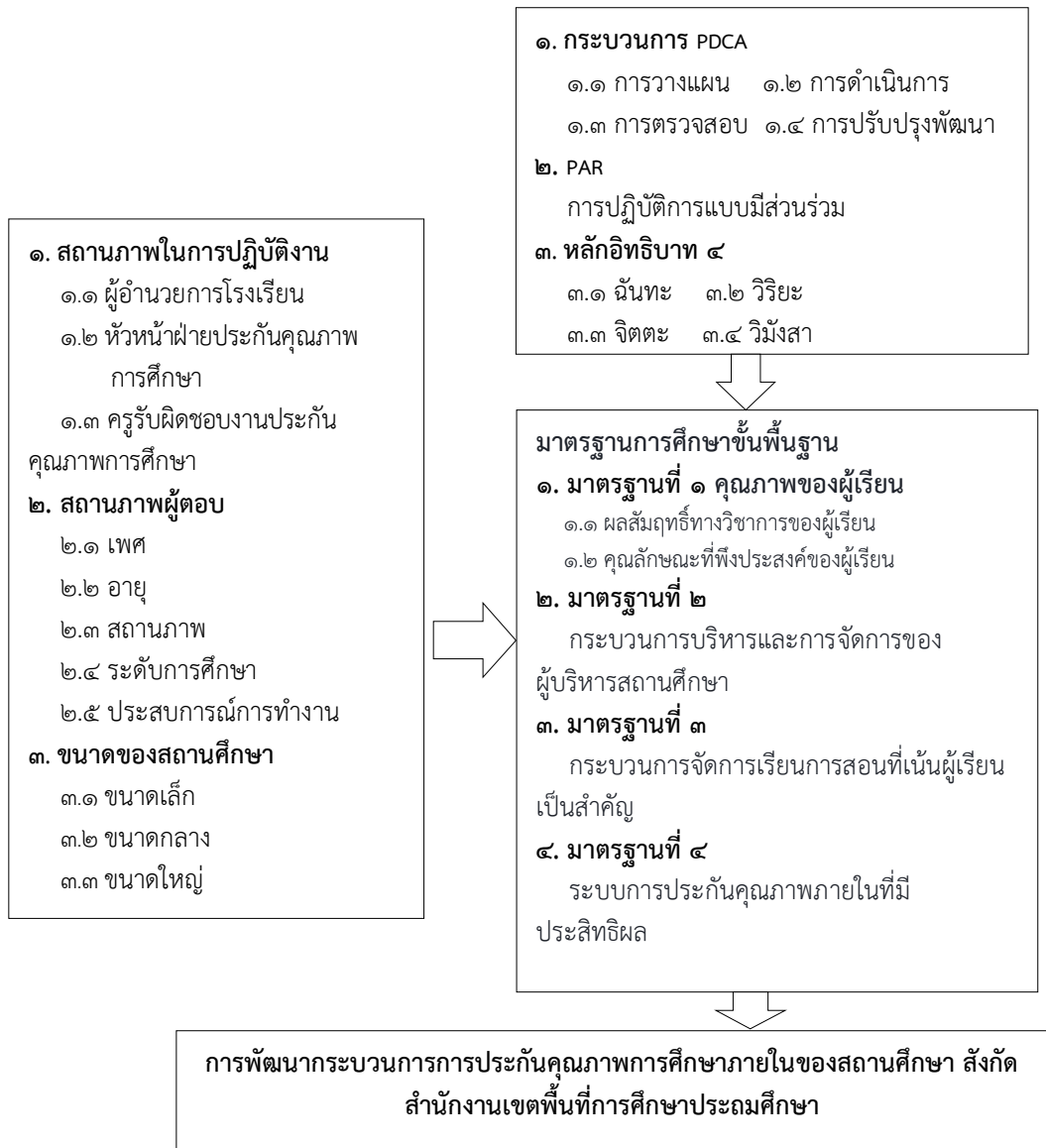
๓. เพื่อนำเสนอกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

ขอบเขตการศึกษา

ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดดังนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา และครูรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ สัมภาษณ์เฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน ๑๔ คน โดยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เก็บข้อมูลปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๓ โรงเรียน ๆ ละ ๓ คน รวมจำนวน ๙ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) และเก็บข้อมูลเชิงประมาถโดยใช้แบบสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา และครูรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน ๒๙๗ ชุด

กรอบแนวคิด/สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถาม สัมภาษณ์ การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) จึงขอเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพประกอบ

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๑. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา และครูรับผิดชอบงานประกัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

๒. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

๓. แบบสอบถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

๒. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

๓. การสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

ผลการวิจัย

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ การหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ Factor Analysis ด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบ (Principal Components Analysis) ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสมโดยภาพรวม พบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๓ เมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ ๑ ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล ๔.๖๔ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน ๔.๕๒ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ๔.๕๑ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ ๑ ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล ๔.๕๗ อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐาน ที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน พบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน ๕ ข้อ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการจากผลการสอนวัดระดับชาติ ๔.๕๙ ความพร้อมในการศึกษาต่อการฝึกงานหรือการทำงาน ๔.๕๘ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๔.๕๗ ผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการทางการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ๔.๕๗ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา ๔.๕๖

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๔.๔๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการจากผลการสอนวัดระดับชาติ ๔.๖๖ ความพร้อมในการศึกษาต่อการฝึกงานหรือการทำงาน ๔.๖๒ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา ๔.๖๑ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๔.๕๙

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม ๔.๖๔ สุขภาวะร่างกายและลักษณะจิตสังคม ๔.๖๒ มีคุณลักษณะอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ๔.๖๐ การยอมรับที่จะร่วมกันบนความแตกต่าง และหลากหลาย ๔.๕๗

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม ๔.๖๑ การยอมรับที่จะร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ๔.๖๐ มีคุณลักษณะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ๔.๕๙ สุขภาวะร่างกายและลักษณะจิตสังคม ๔.๕๗

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การกำกับติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา ๔.๖๐ การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ๔.๕๙ การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ๔.๕๗ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ๔.๕๗

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วม

๒๐๔ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒)

ร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ๔.๖๗ การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ๔.๖๕ การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา ๔.๖๕ การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ๔.๖๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๔.๔๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ๔.๗๗

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๔.๔๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ๔.๖๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสม ตามมาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลพบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเหมาะสมตามมาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๖๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ ตามมาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล พบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณการศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ด้านความเป็นไปได้ตามมาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๔.๕๗

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้อภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปรายผลได้ดังนี้ การพัฒนากระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ ประกอบด้วยมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมาตรฐานที่ ๔ ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ด้านความเหมาะสม

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการจากผลการสอนวัดระดับชาติ มีความพร้อมในการศึกษาต่อ การฝึกงานหรือการทำงาน มีผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการทางการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับสุริยศักดิ์ ประทุมรัตน์^๔ ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าระดับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

^๔ สุริยศักดิ์ ประทุมรัตน์, สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), (สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๑), หน้า ๑๕๔.

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความเป็นไปได้

จากการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการจากผลการสอนวัดความพร้อมในการศึกษาต่อ การฝึกงานหรือการทำงาน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำสอนันแก้ว^๕ ได้ทำวิจัยเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตามมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความเหมาะสม

พบว่าการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของ สุขภาวะร่างกายและลักษณะจิตสังคม มีคุณลักษณะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การยอมรับที่จะร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับ องค์การ วงศ์เรือง^๖ ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต ๒ โดยรวมและรายด้านพบว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน จากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความเป็นไปได้

พบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม การยอมรับที่จะร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย มีคุณลักษณะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาวะร่างกายและลักษณะจิตสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร

^๕ คำสอนันแก้ว, การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยาวิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), (เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๖๒.

^๖ องค์การ วงศ์เรือง, การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต ๒, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), (อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

พันธ์เครือบุตร^๗ ที่พบว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน ในส่วนของการศึกษาความเป็นไปได้ของระบบประกันคุณภาพภายใน ควรพัฒนาระบบ การบริหารคุณภาพเกี่ยวกับสายงานบังคับบัญชา ผู้รับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะเรื่องคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ การฝากงานประกันคุณภาพการศึกษาไว้กับฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งจะทำให้งานประสบความสำเร็จยาก และการกำหนดหน่วยงานและบทบาทของ ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน นอกจากจะทำให้งานมีผลดีแล้ว ยังทำให้บุคลากรตระหนักถึง ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความ เหมาะสม

ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการ บริหารและการจัดการศึกษา การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ ทางวิชาชีพ การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุก กลุ่มเป้าหมายและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วม รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับอมรพรรณ ประจันตวนิชย์^๘ ที่ว่า หัวใจของการประกันคุณภาพ อยู่ที่ความร่วมมือของบุคลากรเป็นสำคัญ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับระบบควบคุมคุณภาพและปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนากลไก ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพที่แท้จริง

ตามมาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาด้าน ความเป็นไปได้

พบว่า ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน ๔ ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัด การศึกษา การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

^๗ วิเชียร พันธ์เครือบุตร, “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน”, วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๐.

^๘ อมรพรรณ ประจันตวนิชย์, “ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”, ปริญญาโท, (หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๓.

๒๐๘ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒)

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านความเหมาะสม พบว่า ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความเป็นไปได้ พบว่า ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลด้านความเหมาะสม เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

มาตรฐานที่ ๔ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลด้านความเป็นไปได้ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจและมุ่งมั่นหวังในผลสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใด ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตให้ผลงานที่ได้รับบรรลุตามจุดมุ่งหมาย

๒. ผู้บริหารควรปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งงานพยายามและหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้เพิ่มพูน

๓. ผู้บริหารควรใส่ใจ ใฝ่รู้ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เนืองนิตย์ ทั้งในและนอกเวลางาน รับรู้และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่ แม้งานจะมีอุปสรรค เอาใจในงานและเพื่อนร่วมงาน เมื่อพบปัญหา ก็พร้อมที่จะแก้ไข

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ กิจกรรม ตลอดจนการกำกับ ติดตาม และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๒. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการประเมินมาสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกิดขึ้นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนำผลการประเมินไปใช้ในการกำกับติดตาม และควบคุมการดำเนินงาน

๓. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ ใฝ่รู้ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ ทั้งในและนอกเวลางาน รับรู้และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่ แม้งานจะมีอุปสรรค เอาใจใส่ในงานและเพื่อนร่วมงาน เมื่อพบปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไข

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการวิจัยสภาพการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากลุ่ม เพื่อจะทราบว่าในปัจจุบันมีปัญหาและความต้องการในประเด็นใดที่สำคัญ

๒. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในประเทศ

๓. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในองค์การอื่นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

เอกสารอ้างอิง

คำสอน นันแก้ว. “การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภออุ้มผาง จังหวัดพะเยา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๒.

จำรัส นองมาก. **การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข**. กรุงเทพฯ : พิสิษฐ์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๔.

วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. “**ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา**” ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ บรรณาธิการ **รวมบทความทางการประเมินโครงการ พิมพ์ครั้งที่ ๓**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

สุริยศักดิ์ ประทุมรัตน์. “**สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร**”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๑.

องค์การ วงศ์เรือง. “**การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต ๒**”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๓.

อมรพรรณ ประจันตวนิชย์. “**ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**”. **ปริญญาานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.

